

KWINTESSENS (24.03) – De Ene die de geest betovert

“ Ik ben het Zelf volledig opgaand in de zaligheid van dualiteit.”
(vers 24.15)

“ Er is alleen de Ene die de geest betovert.”
(vers 24.22)

De waarnemer, het waarnemen en het waargenomen verschijnsel zijn één, de Ene. Dualiteit is hierin het zien van drie aparte aspecten : de waarnemer, het proces van waarnemen en het object dat waargenomen wordt. Het proces van waarnemen kent weer een aantal deelaspecten; in de syllabus zijn deze toereikend besproken. In ' het hart van de Boeddhistische meditatie ' van Nyanaponika worden deze aspecten diepgaand behandeld.

Hoe kan de eenheid van de drie aspecten ervaren worden?

Eerst en vooral is er de invloed van het denken, enerzijds noodzakelijk en anderzijds nefast indien de eenheid ervaren moet worden.

Vervolgens kan er beroep gedaan worden op de meervoudige ervaringen van onverdachte bronnen en die zo mogelijk wetenschappelijk ondersteund zijn. De invloed van het denken, of liever gezegd het terzijde laten van een oordelend denken, blijkt genoegzaam uit de diverse bijdragen van Arnold en Suzanne; herhaald gaven zij aan dat bij een totale en niet (ver)oordelende aandacht er een situatie, een staat van eenheid tot stand komt. Zie onder andere Synthese (3.05) - Ruimte en Synthese (5.04) – Marieke.

Een toestand waarin op een spontane wijze van alles kan gebeuren, zonder het filterend ik en gij. Een niet duale staat en toch uiterst aards en concreet. In het algemeen zijn de mensen die dergelijke staten ervaren hebben uiterst discreet om hierover openlijk te spreken, enerzijds omdat zij er geen herkennen in kunnen zien, anderzijds wegens de mogelijke reacties van 'ongeloof'.

Even aards en concreet zijn de vaststellingen en uitspraken van de kwantumfysica, als zij zeggen : ' de waarnemer beïnvloedt door het waarnemen het waargenomen object ' ; ook hier een samenvloeien van de drie aspecten. Zie hiervoor Advaita en kwantumfysica (3) en het daarin besproken uitgestelde keuze experiment van John

Wheeler.

“ De waarneming moet in zijn geheel gezien worden: het object – het waarnemen – de waarnemer “ (kwantumfysicus Niels Bohr)

In nog een aantal situaties van het dagelijks leven kan niet-duale beleving zich voordoen (zie syllabus).

Een dergelijk ervaren doet recht aan het tweede geciteerde vers waarin de Ene de geest betovert heeft, dat wil zeggen : zinnen en geest met de sluier van maya bedekt, zodat de wereld – ik en gij, dit en dat – onder invloed van de primaire gevoelens verlangen en afkeer als werkelijk en in verscheidenheid – dual – ervaren wordt. Het is geen toeval dat het eerste hoofdstuk van “ Spinoza, de doornen en de roos “ getiteld is : “ Spinoza en de onttovering van de wereld “ , zij het dat niet de wereld, maar onze geest onttoverd geraakt.

Het enorme belang van weten en beleven van een onttoverde geest werd reeds in Synthese (5.14) – Latrelatie gekenschetst; gezien dit belang en ter wille van volledigheid van deze publicatie in de reeks Kwintessens wordt deze integraal herhaald.

In ons aards bestaan kan er twee aspecten van werkelijkheid onderscheiden worden. De werkelijkheid zoals wij die in het dagelijks leven ervaren (de relatieve werkelijkheid) en de ware werkelijkheid achter deze relatieve werkelijkheid (de absolute werkelijkheid.

In de relatieve werkelijkheid onderscheiden wij de dingen en binnen elk soort van ding ook veelal individuele verschillen. Beperkt door het fysieke lichaam is het op zich juist dat dit onderscheid gemaakt wordt, maar tegelijkertijd dient daarbij in het oog gehouden te worden dat deze diversiteit slechts manifestaties zijn van één en dezelfde Werkelijkheid.

Niet alleen betreft het hier dat alle verschijnselen uitingen van die ene Werkelijkheid zijn, maar ook dat deze elkaar wederzijds beïnvloeden. Een beïnvloeding op diverse niveaus – stoffelijk, psychisch en zelfs op subatomair vlak (zie Advaita en Kwantumfysica (3).

In de Avatamsaka Sutra (eerste eeuwen van onze jaartelling) wordt dit benoemd als het ervaren van een toestand van volkomen oplossing, waarin geen onderscheid meer bestaat tussen geest en lichaam, subject en object; een toestand van wederzijdse doordringing.

Door o.a. de filosofen en psychologen William James, Richard Bucke, Aldous Huxley en P.D. Ouspensky worden deze ervaringen – soms opgewekt door middel van een drug, soms op spontane wijze – eveneens beschreven. Soms stemmen hun ervaringen overeen met die van de Boeddha toen deze zijn grote verlichting verkreeg, namelijk het zien van voorgaande levens en het ontstaan van een universum. Of dit nu ervaringen zijn door een bewuste levenshouding of dat deze zich spontaan kunnen voordoen – vergelijk Suzannes poppenspel in De Clown (6) – doet niet zozeer ter zake. Het betreft hier een verschijnsel dat zich doorheen de tijd en door diverse personen ervaren en beschreven is. De conclusie van de kwantumfysica dat de

waarnemer door diens waarnemen het waargenomen object beïnvloedt is hier van groot belang. Want daarnaast is of wordt hoe langer hoe meer het idee van het bestaan van een vaste materie verlaten en vervangen door een begrip dat er een veld van energie bestaat en dat wat zich aandient als een vastheid niets anders is dan een tijdelijke verdichting van dat veld. En deze “objecten” en de “deeltjes” waaruit deze bestaan scheppen en vernietigen elkaar. Dit scheppen en vernietigen ziet men niet alleen gebeuren op subatomair niveau, maar ook op de meer verdichte niveaus tot en met het uiterste van ons begrip : het universum.

Als de werking van dat veld van energie en de verdichte vormen nader wordt gezien, dan dringt zich op, door de wijze waarop het zich gedraagt evenals de verdichtingen daarin, dat het een karakter van bewustzijn heeft. Het volstaat naar de natuur te zien en het uitgestelde keuze experiment van John Wheeler.

Hoewel elk object op zichzelf schijnt te bestaan, is het in werkelijkheid in een onophoudelijke wisselwerking met het veld en alle daarin vervatte objecten. Living apart – in de relatieve werkelijkheid, together – in Werkelijkheid. Zen drukt dit als volgt uit: onderscheiden en toch niet onderscheiden. Dit feit wordt, door de enorme nadruk die het idee van een aparte en eigen identiteit heeft gekregen, schromelijk onderkend, met alle gevolgen van dien.

Wie eenmaal – hoe kortstondig en eenmalig ook – deze verbondenheid en inzijn in deze oergrond heeft ervaren koestert dit onverwoordbare “als een bed, als in een gebed, om de bedding in te ervaren waarin je duurzaam bent, dieper kunt vervloeien” (Luk Heyligen : “Ruimte scheppen”).